

عنوان مقاله:

نماد شناسی عرفانی گل ومرغ از منظر عزالدین مقدسی

محل انتشار:

فصلنامه رهپویه هنرهای صناعی، دوره 2، شماره 4 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 15

نویسندگان:

جلیل جوکار - مربی گروه هنر اسلامی، دانشکده صنایع دستی، دانشگاه هنر اصفهان، اصفهان، ایران.

میترا رضوانی - کارشناسی ارشد هنر اسلامی، دانشکده صنایع دستی، دانشگاه هنر اصفهان، اصفهان، ایران.

خلاصه مقاله:

کشف دنیای اسرارآمیز هنر نمادین گل ومرغ به سادگی میسر نیست مگر با رجوع به متون عرفانی عارفان بزرگ و تأثیرگذار. این تعبیرات توسط هنرمند به مرتبه صور معلقه تجسم می شود و در قالب نقش و نگار نمود می یابد. در این متون واژگان فراوانی مشاهده می شود که دور از معنی ظاهری خود مفهومی رمزی دارند که از این جمله می توان به آثار عزالدین مقدسی عارف قرن هفتم هجری اشاره نمود. رساله کشف الاسرار فی حکم الطیور و الازهار که از مهم ترین آثار وی است در سه بخش گفت وگو میان گل ها، پرندگان و حیوانات نوشته شده است. با سپاس و ستایش خداوند متعال شروع می شود و سپس از مردم می خواهد که با بصیرت به تمامی موجودات هستی توجه کنند زیرا هرکدام از آنها رازها و اسرار خود را بیان می کنند. سوال اصلی پژوهش آن است که تا چه اندازه این رساله در بعد نمادپردازی عرفانی و گل ها و بلبل در ادبیات فارسی تأثیرگذار بوده است؟ و تا چه اندازه بر به کارگیری این نمادها در هنر گل ومرغ تأثیر گذاشته است؟ این پژوهش بر آن است تا با روش تجزیه و تحلیل متن رساله مذکور به میزان انطباق معنایی این متن با ادبیات فارسی و تأثیر و نفوذ این نگاه در هنر گل ومرغ ایرانی بپردازد؛ بنابراین رویکرد اصلی این پژوهش تطبیقی است. با توجه به نتایج به دست آمده آشکار شد که مابین دیدگاه مقدسی در مورد گل سرخ، یاسمن، شقایق، بلبل و دیدگاه ادبیات عرفانی ایرانی به این سوی، انطباق بالایی وجود دارد. شکی نیست که ادبیات تغزلی عرفانی نیز به نوبه خود الهام بخش نگارگران برای شکل گیری هنر گل ومرغ از دوره صفوی به این سوی بوده است. اما در مورد سایر گل های بررسی شده نمادپردازی عزالدین با دیدگاه نمادین شعرا و عرفای ایرانی انطباق نماد شناختی ندارد. از یازده مورد بررسی شده فقط در دو مورد البته این دو مورد اصلی ترین عناصر هنر گل ومرغ ایرانی یعنی گل سرخ و بلبل اند انطباق کامل مشاهده شد.

کلمات کلیدی:

عزالدین مقدسی، ادبیات عرفانی، نمادشناسی عرفانی، نقاشی گل و مرغ

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/2056122>

